13.9.2022

**Ympäristövaliokunnalle**

**U-jatkokirjelmä (UJ 19/2022 vp) rakennusten energiatehokkuusdirektiivin uudistamisesta**

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle U-kirjelmän (U26/2022 vp) koskien komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu). Ympäristövaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa 11.5.2022.

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle 8.7.2022 U-kirjelmää täydentävän jatkokirjelmän (UJ 19/2022 vp). Jatkokirjelmässä käsitellään rakennuksen energiatehokkuusdirektiivin myöhempää täydennysehdotusta.

Komission uusi ehdotus koskee rakennuskohtaisten aurinkoenergiajärjestelmien (solar energy installations) asentamispakkoa uusiin ja olemassa oleviin julkisiin ja kaupallisiin rakennuksiin, joiden hyötypinta-ala on yli 250 neliömetriä. Komission ehdotuksen mukaan uusissa rakennuksissa velvoite tulisi pakolliseksi vuoden 2026 loppuun mennessä ja olemassa olevissa rakennuksissa vuoden 2027 loppuun mennessä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa komission ehdotuksesta ja U-jatkokirjelmästä seuraavaa:

**1. Yleistä**

MaRa katsoo, että EU:n tulee keskittyä vain EU-laajuisten päästövähennystavoitteiden asettamiseen, jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen sekä tavoitteiden seurantaan ja arviointiin. Keinojen valinta ja käytännön toteuttaminen tulee jättää jäsenvaltioiden tehtäväksi kustannustehokkaalla, materiaali- ja teknologianeutraalilla ja kansalliset olosuhteet huomioon ottavalla tavalla.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamisehdotus ja siihen lisätty aurinkoenergiajärjestelmien pakkoasentamista koskeva ehdotus heijastavat komission halua määrätä tarpeettomasti niistä keinoista, joissa paras tietotaito on jäsenmailla. Ehdotus ei myöskään huomioi jäsenvaltioiden eroja.

Komission REPowerEU-ehdotuksessa oleva EU-laajuinen tavoite katkaista riippuvuus venäläisestä energia on sen sijaan erittäin kannatettava. Ehdotuksessa oleva uusiutuvan energian käyttöönoton lisääminen on toteutettava markkinaehtoisesti, järkevillä ja kustannustehokkailla ratkaisuilla huoleh-

timalla elinkeinoelämän kilpailukyvystä ja kansalaisten ostovoimasta. Jäsenvaltioiden ilmasto- ja ympäristöolosuhteet ja energiajärjestelmät eivät ole samanlaisia, joten valitut keinot tulee jättää jäsenvaltioiden harkintaan. Esimerkiksi aurinkoenergiajärjestelmien kustannus-/hyöty suhde on Etelä-Euroopan maissa täysin erilainen, kuin mikä se on Suomessa.

## 2. Komission ehdotuksen ja jatkokirjelmän yleistä arviointia

**Komission ehdotusta tulee arvioida teknologianeutraaliuden ja markkinaehtoisuuden näkökulmasta**. Aurinkoenergiajärjestelmien tekniikan nopea kehittyminen on huomioitava, eikä ratkaisuja voi sanella rakennuskohtaisesti, kuten direktiiviehdotukseen on nyt kirjattu. Esimerkiksi rakennukseen pintamateriaaliin integroitavat aurinkoenergiaa hyödyntävät materiaalit tekevät jo tuloaan ja kehittyvät nopeasti.

**Komission ehdotus aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia rakennusten omistajille ja haltijoille.** Hyvin vähän sähköä keräävä aurinkoenergiajärjestelmä maksaa energiantalteenottoratkaisulla tuhansia euroja. Tällaiset järjestelmät olisivat täysin turhia kaupallisissa rakennuksissa rakennuksen vaatimasta suuresta energiamäärästä johtuen. Kaupallisten rakennusten kohdalla kyse on kymmenien tuhansien eurojen investoinneista ja isojen kaupallisten rakennusten kohdalla puhutaan helposti yli 100 kWh:n (voimalan teho) järjestelmistä, joiden laite- ja asentamiskustannukset liikkuvat sadoissa tuhansissa euroissa. On selvää, että kaupallisten rakennusten omistajia ja haltijoita ei voi pakottaa aurinkoenergiajärjestelmien asentamiseen. Käyttöönoton tulee olla markkinaehtoista ja vapaaehtoista mahdollisia tukia hyödyntäen.

**Rakennusten energiajärjestelmiä koskevat "one-size-fits-all" pakkoratkaisut** eivät ole toimivia huomioiden jäsenvaltioiden erot. Suomen olosuhteet aurinkoenergian hyödyntämisessä poikkeavat olennaisesti Etelä-Euroopan maiden tilanteesta.

**MaRa toteaa, että valtioneuvoston jatkokirjelmä on tietyiltä osin oikeansuuntainen, mutta siihen liittyy edelleen merkittäviä muutostarpeita**.

Positiivista kirjelmässä on se, että siinä tuodaan esiin vaikutustenarvioinnin heikkous. Siinä tunnistetaan, että kansalliset olosuhteet on huomioitava nykyistä paremmin asuinrakennuksissa, mutta jätetään toteamatta, että kansallisten olosuhteiden huomioiminen liittyy myös kaupallisiin rakennuksiin.

Kirjelmässä on otettu lähtökohtaisesti kriittinen suhtautuminen aurinkoenergiajärjestelmän rakentamiseen olemassa oleviin julkisiin ja kaupallisiin rakennuksiin. Korjattava puute on, että kriittinen suhtautuminen koskee vain erityisesti komission esittämää aikataulua ja että valtioneuvosto pitää perusteltuna aurinkoenergiajärjestelmän asentamista laajamittaisten korjausten yhteydessä, jos tämä on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Lisäksi kirjelmässä hyväksytään uusia kaupallisia rakennuksia koskeva komission kanta, mikä ei ole perusteltua.

## 3. MaRan kanta komission ehdotukseen

**MaRa katsoo, että:**

- **aurinkoenergiajärjestelmien asentamisesta uusiin ja olemassa oleviin kaupallisiin rakennuksiin ei tule säätää EU- tasolla.**
- **jos direktiivissä kuitenkin säädettäisiin aurinkoenergiajärjestelmiä koskevista velvoitteista, direktiivissä tulee olla poikkeussäännös, joka mahdollistaa velvoitteesta poikkeamisen jäsenvaltion olosuhteisiin perustuvilla syillä myös kaupallisten rakennusten osalta. Sähköä tarvitaan Suomessa eniten talvella, jolloin aurinkovoiman saanto on olematon. Tästä syystä aurinkoenergiajärjestelmien asentamispakosta tulee voida poiketa Suomessa.**

Komission ehdotus ei huomioi jäsenvaltioiden eroja. Suomen maantieteellinen sijainti, talviolosuhteet jne. vaikuttavat merkittävästi aurinkopaneeleista saataviin hyötyihin. Suomessa aurinkoenergiaa on käytettävissä maalis-lokakuun välissä, parhaiten huhti-syyskuussa. Pohjois-Suomessa aurinkoenergiaa on käytössä vain erittäin lyhyt jakso, ja kaamosaikana aurinko ei paista lainkaan. Suurimman sähköntarpeen aikaan sitä ei ole Suomessa saatavissa toisin kuin ehkä eteläisemmässä Euroopassa, jossa sähköä tarvitaan kesäaikaan etenkin jäähdytykseen.

Kiinteistöjen ja siellä sijaitsevien rakennuksien sijainnista ja ominaisuuksista johtuen aurinkopaneelien suuntaa ei välttämättä pysty optimoimaan niin, että aurinkopaneelien asentaminen olisi taloudellisesti järkevää edes pitkällä aikavälillä. Suomessa on huomioitava myös se, että rakennusten katoille kertyy talvikuukausina paljon lunta ja aurinkopaneelit voivat herkästi vahingoittua lumikuormasta ja kun lunta pudotetaan alas katoilta.

Lisäksi on huomioitava, että aurinkopaneelien teknologia ei ole vielä kehittynyt riittävästi. Teknologian kehittyessä aurinkoenergiakeräin tullee olemaan suoraan rakennuksen materiaalissa eikä tarvita esimerkiksi uudisrakentamisessa kaksinkertaisia rakenteita ja asennuksia. Tällä hetkellä paneeleita asennettaessa tehdään reikiä vesikatteeseen ja siitä muodostuu pidemmällä aikavälillä vuotoriski, kun läpivientien elastiset tiivistykset ajan mittaan kovettuvat. Suomen suuret lämpötilaerot koettelevat elastisia tiivistyksiä. Tämänkin takia on välttämätöntä, että odotetaan teknologian kehittymistä eikä säädetä etupainotteisesti lainsäädäntöä, joka pakottaa käyttämään vanhentuvaa teknologiaa.

Aurinkoenergiajärjestelmien markkinaehtoinen kysyntä EU - alueella tulee lisääntymään ja voi johtaa järjestelmissä käytettävien komponenttien pulaan. EU:n laajuinen rakennuskohtainen pakkolainsääntö johtaisi todennäköisesti aurinkoenergiajärjestelmien markkinoiden ylikuumentumiseen ja myös aurinkoenergiajärjestelmien hintojen kovaan nousuun pakon saneleman ja voimakkaasti lisääntyvän kysynnän takia.

Aurinkoenergiajärjestelmien asentaminen aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia kaupallisten rakennusten omistajilla ja haltijoille. Kustannukset voivat olla kymmeniätuhansia ja isojen kaupallisten rakennusten kohdalla jopa satojatuhansia euroja.

Ehdotus pakollisesta aurinkopaneelien rakentamisesta koskisi Suomessa valtavaa määrää matkailu- ja ravintola-alan yritysten omistuksessa tai hallinnassa olevia rakennuksia. Toimialan yritykset ovat koronakriisin jäljiltä velkaisia ja kassat ovat tyhjiä. Toimialan palautuminen koronakriisistä kestää normaalioloissa 5–10 vuotta eikä toimialan yrityksillä ole mahdollisuutta käyttää varoja sellaisiin lain pakottamiin hankkeisiin, jotka eivät ole liiketaloudellisesti perusteltuja useisiin vuosiin. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja sen vaikutukset ovat heikentäneet myös matkailu- ja ravintola-alan näkymiä ja investointimahdollisuuksia. Toimiala ei kestä lainsäädännöstä tulevia uusia pakkovelvoitteita ja -kustannuksia.

Energiajärjestelmät ja kiinteistöt on kokonaisuus, jota täytyy tarkastella kokonaisuuden tasolla. Energiamurroksessa on paljon tekijöitä ratkaistavana myös kiinteistöjen osalta: energiatehokkuus, puhdas energia, tehokuormat, kulutusjoustovalmius yms. Keinoja lukitseva säädäntö vaikeuttaa ja hidastaa energiamurroksen toteuttamista. RED:stä tulee jo uusiutuvan energian käytön vaatimuksia yksittäisen rakennuksenkin tasolle eikä keinoja tule lukita EU:n toimesta. Toimijoilla pitää olla mahdollisuus valita kustannustehokkaimmat keinot, ostaako esimerkiksi tuulienergiaa verkosta, tuottaako sähköä katolla olevilla aurinkopaneeleilla tai osallistuuko esimerkiksi energiayhteisöön, joka tuottaa sähköä esimerkiksi pellolla olevalla laajemmalla aurinkoenergiakentällä.

**MaRa katsoo, että keinojen valinta ja käytännön toteuttaminen tulee jättää jäsenvaltioiden tehtäväksi kustannustehokkaalla, materiaali- ja teknologianeutraalilla ja kansalliset olosuhteet huomioon ottavalla tavalla. Näin löydetään optimaalisimmat eli Suomen olosuhteisiin kustannustehokkaimmat ja hyödyllisimmät keinot päästöjen vähentämiseksi.**

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Kai Massa
lakimies, varatuomari

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikennease-mia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 7 700 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä